

toată lumea iubește teatrul

Un prieten al dramaturgilor

Și un elev de liceu știe azi că o revistă culturală autentică nu există numai prin ceea ce rășfringe ea într-un moment sau altul din spațiul spiritual, nu numai, așadar, prin funcția sa de oglindă a evenimentului (socio-politic, cultural, artistic, literar), dar și prin felul în care mobilizează energiile creatoare, prin dinamismul teoretic, prin ceea ce încurajează și prin ceea ce descurajează, prin „valurile“ pe care le face, prin puterea curențului său spiritual. Revistele intrate în istoria culturii sînt acelea care nu doar au reflectat-o, ci au și creat-o, căci adevărata gândire artistică este activă, deliberată, programatică, constructivă. Este acum în afara oricărui dubiu că revirimentul spectacular și literar-teatral al anilor șazeizi, înnoirile ce s-au produs în adîncimea concepției teatrale și pe întreaga suprafață a creației spectaculare de la noi, avînd prelungiri trănice și în prezent, se leagă de revista *Teatrul*, una dintre cele mai solide și mai influente publicații culturale care au apărut în țara noastră după război. Dezbaterile pe care le-a inițiat asupra noului fenomen teatral, paginile de sinteză teoretică rezultate din această eferescență a schimburilor de idei, mărturiile de creație și mărturiile de conștiință ale oamenilor de teatru și, nu mai puțin, (o mare parte din) piesele publicate în revistă în aceste trei decenii au configurat un climat teatral, au stimulat și au alimentat o stare de spirit vie, fecundă, novatoare, caracteristică întregii vieți culturale românești.

În ceea ce mă privește, sînt conștient că principalele momente ale evoluției mele ca autor de literatură dramatică, precum și ale multor colegi de generație, s-au produs sub semnul (și în paginile) revistei *Teatrul*, de la schițele dramatice de debut și continuînd cu lucrările mai ample: *Socrate*, *Diogene cîinele*. Între etaje, *Soldatul și filosoful*, toate apărînd pentru prima oară în revistă. Aici, în redacția revistei *Teatrul*, au avut loc primele mele întîlniri cu cititorii și cu criticii — căci redactorii revistei au fost deopotrivă public generos și critică exigentă —, aici m-am verificat și mi-am desăvîrșit învățătura teatrală. De la nici una din aceste întîlniri, de la nici una din aceste lecții n-a lipsit omul căruiu îl păstrez de atunci o vie amintire și o adîncă grațitudine: Florin Tornea, ani în șir, redactor-șef adjunct

al revistei, prieten sensibil și sprijinitor al dramaturgiei noi, dar și al criticii teatrale, precum și al creatorilor de spectacol. Spiritul său echilibrat, pătrunzător, receptivitatea largă, senină, liberă de prejudecăți ofereau șanse egale afirmării și confirmării tuturor personalităților și tuturor stilurilor (să nu uităm că în acea perioadă își făceau intrarea în dramaturgie autori dintre cei mai diferiți Teodor Mazilu, Ion Băieșu, D. R. Popescu, Marin Sorescu, Iosif Naghiu, Alexandru Sever, Theodor Mănescu, Leonida Teodorescu, Dan Tărchiță). Florin Tornea cunoștea ca nimeni altul opera lui Brecht — a fost, de altfel, unul dintre cei mai autorizați exegeți români ai creației brechtiene și unul dintre cei mai buni traducători ai literaturii sale —, ca atare îl prețuia nespus, iar în multe din discuțiile noastre făcea referiri revelatoare la experiența lui Brecht, însă nu cu scopul de a dirija cît mai mulți „afluenți“ către albia amplă a operei sale, ci cu intenția disimulat educativă de a lumina ambiția și tenacitatea unei personalități hotărîte să revoluționeze teatrul modern.

Florin Tornea se bucura de fiecare piesă nouă ce intra în redacție, se „arunca“ primul în lectură (nici nu se putea altfel, fiind aproape mereu în redacție, în timpul și în afara programului...), apoi își exprima, cu o delicatețe rar întîlnită în lumea aspră a gazetăriei, punctul de vedere asupra lucrării, cu grijă să nu greșească și, mai ales, să nu jignească. Laudele lui Tornea erau înțelepte și pertinente argumentate și nu simple semne de bunăvoință convențională, observațiile lui critice își aveau temeiul într-un bun gust îndelung format prin lectura marilor opere dramatice și prin vizionarea unor spectacole remarcabile, într-o cultură serioasă.

Florin Tornea iubea mult revista la care trudea, se străduia necontenit s-o înnoiască, să-i mențină și să-i consolideze statutul teoretic și publicistic, își respecta colegii și colaboratorii, toată ființa lui subțiratică degaja gingășie și bunătațe. Măsura lui culturală și morală și-o afirma fără ostentație, cu discreție și eleganță, iar prilejurile de explozie (de bucurie sau supărare) le convertea în implozie, pentru ca nu cumva vreo „schijă“ să lovească din întîmplare pe cineva.

Cu toate că s-au scurs ani, spiritul frumos și generos al criticului, traducătorului, gazetarului și iubitorului de teatru care a fost Florin Tornea însoțește și acum, din amintiri și gânduri, pașii generației mele pe tărîmul accidentat și miraculos al teatrului, rămîind mereu aproapele nostru.

Dumitra SOLOMON